

Wern 3486

(1-12)

543

8
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
C U R A T I O N E M
F L A T U U M V E N T R I S
E X H I B E N S

QUAM
AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
ACADEMIAE FRIDERICIANAE
PRO
GRADU DOCTORIS MEDICINÆ ET CHIRURGÆ

OBTINENDO
D. XXIX. SEPT. MDCCXC.

DEFENDET
GOTTLIEB CARL JACOB
MARTISBURGO-SAXONUS.

HALAE,
TYPIS FRANCKIANIS.

8.

PRESENTATIO UNIVERSITATIS MARCHIAE

ANNO DOMINI 1774

IN AUSTRIA

IN VIENNA

IN AUSTRIA

IN AUSTRIA

IN AUSTRIA

IN AUSTRIA

IN AUSTRIA

GRAND PRINCE OF TRANSYLVANIA

H. J. C. V. S. M. A. C. S.

GOTTFRIED JACOB

PHYSICUS

M. A. C. S.

PHYSICUS

REVERENDISSIMO ATQUE ILLUSTRISSIMO

DOMINO

DOMINO

JOANNI LIBERO

BARONI DE VOGTEN

ET WESTERBACH

CANONICO ECCLESIAE CATHEDRALIS AD
SANCTUM JOANNEM, QVAE WRATISLA-
VIAE EST, NEC NON DOMINO HEREDITA-
RIO ALT-SCHOENAVIAE, GEORGEN-
DORFF, HELMSBACH ET MOCHAU,

DOMINO ATQUE PATRONO SUO
PER OMNEM AETATEM VENE-
RANDO ET COLENDO,

COLLEGE CARL JACOB

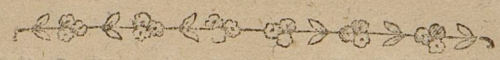
DISSERTATIONEM HANCCE INAUGURALEM

EA, QUA PAR EST, OBSERVANTIA

ATQUE VENERATIONE

SACRAM ESSE JUBET

GOTTLIEB CARL JACOB.

PRAEMONENDA.

§. I.

De materia in differtatione inaugurali tractanda cogitanti, cum in tanta rerum copia, quamne eligerem nescirem, ab Illuſtr. Dom. Reil praeceptore ad cineres usque ad colendo, mihi una cum amicis quibusdam doctrina de Flatibus ventris tanquam thema inaugurale est propositum. Hanc de flatibus ventris doctrinam ita autem inter nos distribuimus, ut illi, partem Physiologicam et Pathologicam sibi fumerent, mihi vero pars Therapeutica cederet. Noli itaque

A existi-

existimare L. B. me universam de flatibus ventris doctrinam hoc specimine inaugurali amplecturum esse; sed in iis exponendis persistam, quae methodos flatibus ventris sanandi respiciunt, semper tamen cum respectu quodam ad ea, quae circa hanc materiam Viri Clarissimi Ockel et Phoebus in dissertationibus physiologicae et pathologicae aut jam exposuerunt, aut adhuc exposituri sunt.

§. 2.

Est scriptoris cujuslibet, etiam fontes narrare, e quibus materia tractationi ejus proposita et dijudicanda et deducenda sit; meum itaque duxi Therapiam generalem et specialem tanquam fontes, ex quibus omnis haec doctrina haurienda sit, allegare.

§. 3.

Antequam autem doctrinam de flatibus ventris sanandis ipsam adeam, etiam scriptorum in hac re praecipuorum mentionem facere

facere liceat, qui cum omnem de flatibus ventris doctrinam complectantur, mihi in fronte hujus tractationis haud praetereundi visi sunt. In horum ordine merito primus nominatur, liber Hippocratis *περι Φυσων* Tom. I. ex editione quae Lugd. Batav. prodiit. Praeterea etiam notandus est, I. Fieni de Flatibus hum. corp. molestantibus commentarius novus et singularis. Antwerp. 1482. Item.

Paul Zachias, de effectibus hypochondr. libr. III. Aug. Vind. 1671. 8.

I. B. Helmontii. Tractatus de flatibus §. 37 cet. in oper. omn. ex edit. Mich. Bernh. Valentini. Hafn. 1707.

Franciscus de Paula Combalfier. Pneumatologia s. tractatus de flatulentis hum. corp. affectionibus. Paris. 1747. 8.

I. E. Stahl et I. A. Kulbel diff. de flatulentia. Halae 1708. 8.

D. H. F. Delius Abhandlung von Blähungen und Dünften einer öfters verborgenen Ursache vieler schweren Zufälle. Aus dem lateinifchen überfezt. Nürnberg 1766.

In primis autem hic notatu digna est Differtatio a Viro doctorando L. Phoebus adhuc habenda in qua partem pathologicam doctrinae de flatibus ventris tractabit, et cui omnis haec mea differtatio innititur.

§. 4.

Quod ad ordinem dicendorum, in hac differtatione, spectat; in prima ejus parte de methodis curativis ipsis ita agemus, ut primum eas, quibus symptomata urgentia a flatibus ventris oriunda sanantur, in medium feramus; deinde autem eas recensamus, quibus curatio radicalis flatuum ventris efficitur. In secunda differtationis autem parte, diaetam, quippe quae flatus ventris

ventris et praecavet et fanat, in primis proponemus, qua, ut fas jusque est, tradita, vitia, quae in ea committi solent, recensere poterimus.

A 3

PARS

PARS I.

De Methodis flatus ventris sanandi in genere.

SECT. I.

De flatuum Ventris cura symptomatica.

§. 5.

Meliori ordine ut ea proponam, quae ad meam rem faciunt; duo iterum in capita hanc Sectionem partitam sisto; in capite primo descriptionem symptomatum urgentium praemitto, simul additis quibusdam methodis sanandi; in secundo vero speciatim et fusius de Methodo carminativa et absorbente flatus ventris mea offero.

CAP. I.

De ipsis symptomatibus urgentibus a flatibus ventris dependentibus, additis quibusdam methodis ea sanandi, iis exceptis, quae in capite secundo speciatim tractanda sunt.

§. 6.

Hanc materiam, cum in hac dissertatione inaugurali plene exhauriri nequeam, praecipuorum tantum symptomatum urgentium et sanabilium, quae huc pertinent mentionem faciam. His imprimis, meo quidem iudicio adnumeranda erit.

A Pleuritis

Interdum difficile est pleuritidi similem illam passionem, quam flatu efficiunt, a vera distinguere. Quod ut fieri possit praecipue signorum sequentium est ratio habenda.

Sunt autem:

- 1) Pulsus parvus, debilis, nec durus, nec fortis

A 4

2) Sub-

- 2) Subiectum debile, valetudinarium, sanguinis inopia et jam antea flatibus excruciatum.
- 3) Respiratio quidem dolorifica, sed hi dolores non adeo sunt lancinantes, quam in pleuritide vera.
- 4) Constitutio epidemica minime inflammatoria. Praeterea
- 5) Causae praegressae v. c. vitia diaetetica, assumptio ciborum flatulentorum et
- 6) Abdomen valde tumidum est. Nec non
- 7) Quibusdam flatibus ventris omiffis pleuritis vel evidens remissio vel integra abolitio.

Enarratis his signis praesentibus errare vix possumus; nihilominus tamen interdum res in ambiguis restat. Quod si tamen omnia haec commemorata signa rem extra omne dubium non ponant, tunc fomentationes
cata-

cataplasmata, clysmataque applicanda sunt, ex quorum effectibus judicetur, quomodo procedendum sit. Ast radicatus malum hac ratione tolli ne credat medicus; licet enim et symptoma ejusque causam, flatus nempe, pro tempore aufert; palliative tamen rem aggreditur, cujus ad radicalem curationem modo infra dicendo procedendum erit.

§. 7.

Symptoma, hoc loco haud praetermittendum etiam.

B. Colica est.

Quae saepissime a flatibus dependens inde et flatulenta dicta. Ejus autem signa haec sunt:

- 1) Pulsus parum mutationi subjectus, plerumque tamen spasticus
- 2) Magnum levamen flatibus ventris emissis et excretionem alvi sequens.

A 5

3) Dolor

- 3) Dolor vagus in colo transverso est, qui saepe cum dolore ventriculi confunditur.
- 4) Fricatio abdominis non augens dolores, ut fieri solet, quoties dolores ex inflammatione oriuntur, sed potius efficiens, quo facilius (ea adhibita) flatus ventris emittantur.
- 5) Symptomata reliquarum colicarum deficiunt.
- 6) Abdomen denique saepissime valde expansum, tympanicum.
- 7) Borborygmi frequentes.

Quoties aegri sunt plethorici et doloribus dilacerantur intensius, ita, ut inflammationis suspicio oriatur; ante omnia vena est fecanda, nec remedia carminativa calida adhibenda sunt, nisi jam constet nullam plane adesse inflammationem. Nec minorem
uti-

utilitatem praeter methodos in secundo capite indicandas varia medicamina antispaſtica et clyſmata quibus opium admixtum eſt, praebent. Senebier *) de ſe narrat, equitationem in hoc caſu fuiſſe utiliſſimam. Si herniae cet. cet. cauſae flatuum ventris inveniuntur, ſecundum regulas artis chirurgicae reponendae ſunt.

§. 8.

C. Vertiginis etiam mentionem faciendum eſſe puto, quae ſaeppiſſime vera eſt Parapoplexia. Hoc ſymptoma facile poterit cognoſci

1) Ex ventriculi vel tractus inteſtinarum, praecipue caeci, et coli tranſverſi diſtenſione enormi

2) ex

*) Spalanzani Verſuche über das Verdauungsgewerbe der Menſchen, nebst einigen Bemerkungen von Senebier. Leipzig 1785.

- 2) ex causis antecedentibus et
- 3) remissione vertiginis emissis aliquot flatibus ventris.

Hoc symptoma saepe magnum terrorem adstantibus injicit eosque auxilium medici, ut implorent, compellit. Curatio jamjam laudata (vid. Cap. II.) etiam hic in usum vocetur. Praeterea capiti adhibere possumus fomentationes frigidas Schmuckeri ad diminuendam congectionem sanguinis ad caput.

Summotis symptomatibus urgentibus, praedispositio ad vertiginem optime sanatur ope Valerianae sylvestris radices et aquarum Pyrmontanarum, lacte mixtarum juxta Cl. Herz in libro: vom Schwindel 1786. 8. Berlin.

§. 9.

D. Gastrodynia flatulenta Symptomatibus de quibus haecenus egimus optimo etiam jure adnumeratur.

Aegro-

Aegrotus excruciatu maximo dolore in praecordiis, sustinere tamen potest moderatam pressionem; quam cum aegrotus non fugiat, dolor ille exinde a bilioso et inflammatorio distinguitur. Praeterea aegrotus contractionem ventriculi sentit et respirationem paulo difficiliorem trahit; pulsus parvus et contractus est, extremitates corporis algent.

De Curatione vid. Cap. II.

§. 10.

Ad symptomata urgentia, quae a flatibus ventris causantur, etiam refero:

E. Haemoptysin

Equidem vidi aegrotum per novem dies sanguinem vomentem, qui omnibus remediis frustra adhibitis deterior factus est. Abdomen tumidum erat, et quoties clysmata applicabantur haemoptysis augebatur. Hoc symptomata ex eo, ut postea cognovi, oriebatur,

batur, quod chirurgus enterenchytam numquam totam impleret, ita, ut multus aer corpori immitteretur. Qui aegrotus, quum his remediis diu frustra usus esset omnibus medicis dimissis, carminativorum, quae multos flatus ventris expellerent, usu, sanatus est.

CAPUT II.

*De methodo stimulante et carminativa nec non
de methodo flatus ventris absorbente.*

§. II.

Quum capite primo saepius jam lectorem benevolum ad methodum carminativam et flatus ventris absorbentem ablegavimus, hoc secundo capite, plura de utraque methodo offerenda esse putamus, et quidem ita, ut primo de methodo carminativa et stimulante, deinde autem de methodo flatus ventris absorbente agamus.

A.

A.

De methodo carminativa et stimulante.

§. 12.

In hoc capite de nullis aliis remediis tractari potest, quam de iis, quae symptomata a flatibus oriunda statim summovent, itaque ea auferunt, quae impedimento sunt curationi radicali.

Antequam autem ad commemorationem horum remediorum ipsorum me convertam quasdam regulas statuum, quae infra magno nobis erunt usui;

§. 13.

1) Viae, quibus flatus ventris educendi sunt, apertae esse debent. Ubicunque itaque spasmi inveniuntur, antispasmodica, praecipue opium cet. in usum vocentur; herniae reponuntur etc.

2) Sor-

- 2) Sordes primarum viarum *) evacuan-
dae sunt.
- 3) Inflammatio et plethora removendae
sunt.
- 4) Cum remediis leniter irritantibus sem-
per initium faciendum est, quia fae-
pissime spafmi hominum sensibilem ex-
citantur, applicatis remediis irritantibus
et acribus.
- 5) Quocunque modo autem fieri potest
methodus illa carminativa vitanda est,
quia
 - a) usui medicamentorum i^lorum sen-
sim sensimque adsuefcimus et effecti-
bus destituuntur.
 - b) Curatio radicalis semper impeditur.

§. 14.

Ea itaque ratione ducti carminativa com-
mendamus, ut intestina et ventriculus ad for-
torem

*) Vid. Sect. II. Cap. I.

tiorē contractionem stimulentur et flatus expellantur. Quod efficitur ope medicaminum et quidem

1) internorum. Huc pertinent, Spiritus vini et essentiae cum eo paratae; aromata nostra indigena leniora v. c. mentha piperitis et crispa, anthemis nobilis et chamomilla vulgaris, veronica, anisum, foeniculum, cuminum, olea aetherea, acida mineralia edulcorata, Naphthae aliaque.

2) externorum, quibus adnumerantur: motus, qui fit, ambulando, equo et curru vehendo; cucurbitae abdomini imponendae quorum ope musculi abdominales ad majorem contractionem excitantur. Quibus remediis adhuc sunt addenda clysmata v. g. ex veronica et chamomillis tam romanis quam vulgaribus parata.

B

Tan-

Tantum autem abest, ut remedia haec commemorata radicalem curationem efficiant, ut potius his remediis applicatis, cum symptomata urgentia remota sint ad radicalem curationem demum sit progrediendum.

B.

De Methodo flatus ventris absorbente.

§. 15.

Remedia flatus ventris absorbentia optime dividuntur in interna et externa. Quod

I. Interna attinet

Cl. Leonhardi *) primus remedia illa commendavit et Cl. Keck **) illis facpius usus est.

Juxta

*) De Medicamentis flatum ventris absorbentibus. Vitt. 1784.

**) Abhandlungen und Beobachtungen aus der praktischen und gerichtlichen Arzneykunde. Berlin 1787.

Juxta Sententiam Leonhardi sunt:

1) Magnesia falis amari calcinata.

Chemia nos docet, magnesiam calcinatam acidum aereum in se recipere (nempe si rite est praeparata *). Si itaque flatus ventris, ut experimenta a Cl. Priestley **) et Ockel ***) instituta docent, ex acido aereo et aere inflammabili consistunt, magnesia calcinata acidum aereum absorbebit et flatus ventris in ventriculo et intestinis diminet.

Remedium itaque egregium praebebit in omnibus symptomatibus urgentibus a fla-

B 2 tibus

*) Mönchs systematische Lehre von den einfachen und gebräuchlichsten zusammengesetzten Arzneimitteln. Marburg 1789. 8. p. 306.

**) Experim. and Observat. on different Kinds of air Tom. III. p. 344.

***) Diff. an aer secundum sanitatem in primis viis adit? Halae 1790.

tibus ventris originem ducentibus, in quibus aer quam celerrime removendus est.

Dosis, quae adultis praebere solet X—XX granorum est, cum qua a quadrante ad quadrantem horae, continuandum est, donec symptomata a flatibus orta plane cessent. Infantibus idem remedium cum aqua menthae piperitidis mixtum (V grana pro dosi) porrigitur.

- 2) Aqua calcis vivae praeparata e calce bene usta.

Remedium flatus ventris bene abforbens, sed ob magnam quantitatem, quae fumenda est, si utilitatem speratam praestare debet, rarius commendandum. Ad minimum libra brevibus intervallis fumenda est, si flatus ventris diminui debent. Aqua calcis recenter paranda, neque aeri atmosphaerico exponenda est, quia calx viva aereum acidum attrahit.

- 3) Spi-

3) Spiritus falis ammoniaci causticus.

Hoc remedium Cl. Leonhardi primus commendavit, ejusque asserta per quaedam experimenta a Cl. Keck facta confirmata sunt. Quod ad me attinet hoc mihi remedium numquam tanquam internum probatum visum est et quidem propter vires ejus causticas. Ast tanquam remedium externum atque irritans id laudo proboque. His tamen Cl. Keck experimentis adductus, in symptomatibus a flatibus ventris dependentibus hoc remedio usus sum, quamvis mihi suspectum videretur. Infanti igitur decimam hebdomadem agenti et acrimonia acida et flatibus laboranti, cochlear parvum solutionis decem granorum spiritus falis ammoniaci caustici, cum uncia aquae fontanae destillatae mixti, exhibui. Infans sumto medicamento mox valde clamavit, pluribus vicibus evomuit et motibus convulsivis per tres horas affectus est. Hoc etiam tempore

mam recusavit et quamvis interdum fugere
 inciperet, exinde dolores ita aucti sunt, ut
 papillam statim defereret. Acetum vini,
 oleum lini, mucilago avenae decorticatae,
 quatuor horis peractis tandem dolores infan-
 tis temperarunt. Symptomata flatuum ven-
 tris semper adhuc se exseruerunt et quae-
 dam carminativa copiam eorum expulerunt.
 Haec observatio me valde timidum reddidit,
 elapso tamen aliquo tempore alii puello
 sex mensium aetatis idem remedium propi-
 navi; sed et in hoc, prope eisdem licet mi-
 nori gradu, effectus produxit. Qua de re,
 quo certior fierem illi acetum vini non exhi-
 bui, quippe quod ope lapidum cancrorum
 jam antea exhibitorum acidum aereum gigne-
 re potuisset; sed quamvis omnia haec evita-
 sem, thea tamen foeniculi et pulvere radice
 rhei sumtis, copia flatuum ventris expelleba-
 tur. Exinde nondum opportunitatem nactus
 sum plura huiusmodi experimenta facien-
 di. Jam sufficiunt vero prolata ut intelliga-
 tur,

tur, in infantibus majori cautione adhibendum esse medicamentum, quam Cl. Keck commendavit. Praeterea multi scriptores monent, ne hoc remedio tamquam interno utamur. Inter hos etiam Cl. Reufs in dispensatorio universalis Tom. I. p. 56r. illud interne noxium declarat. Experimenta quibus Cl. Mönch animalia aereo acido suffocata ad vitam revocare tentavit semper frustrata, certe probant vim acidum aereum absorbendi vel attrahendi non tantam esse, quantam Cl. Leonhardi et Cl. Keck putant. Nec, ea dosis, quae hominibus ita praebere possit, ut damnum non capiant, copiam statuum ventris absorbere posse, videtur. Ut autem aer inflammabilis in tractu intestinorum adhuc existens, removeatur, remediis sequentibus juxta sententiam Cl. Leonhardi utendum est. Scilicet

- 1) Pulvere carbonum; 2) Fuligine;
- 3) glandibus quercus tostis cet.

B 4

Quum

Quum enim pulvis carbonum affinitatem tantam habeat cum phlogisto, et flatus ventris partim ex aere inflammabili consistant, pulverem carbonum, ad absorbendum utrumque genus aeris magno fore ufui putat. Quod mea quidem sententia, secundum principia chemica fieri non potest. Licet enim negari nequeat carbones omnimode aridos aerem inflammabilem absorbere, tamen quoties medici iis utuntur, quaedam conditiones praecipuae, quae ab Abbate Felix Fontana (vid. Ingenhous vermischte Schriften I. Th. p. 434.) requiruntur, si aerem inflammabilem absorbere debent, cessant. Primo enim carbones nostri numquam ita refrigerantur, ut omnis aer atmosphaericus removeatur, quod Abbas Felix Fontana ope mercurii vivi effecit; deinde pulverem e carbonibus confectum cum aqua sumendum curamus; denique, licet hoc ita non fieret, in ventriculo nostro humores habitant, qui a pulvere carbonum absorberi possunt.

possunt, quo facto, aerem absorbere nequit. Etiam Priestley in seinen Versuchen und Beobachtungen p. 243. aeris tantum nitrosi minime autem inflammabilis a carbonibus candentibus absorpti mentionem facit. Per magni omnino momenti res esset, si pulvis carbonum hujusmodi nobis remedium praeberet, cujus tamen usus, tot argumentis, quae in contrarium allegari possunt, nondum summotis, in dubio manet.

§. 16.

Jam me converto ad remedia

II. Externa flatu ventris absorbentia. Haec sunt:

a) Antlia pneumatica, jam a Thilenio *) usitata, quae praecipue applicanda est

1) Si vitium locale intestini recti invenitur.

B 5

Equi-

*) Medic. und chirurg. Bemerkungen. Frf. am Mayn 1789. 8. p. 118.

Equidem vidi virum, cujus pars inferior intestini recti adeo indurata, et saepissime clausa erat, ut flatus non emittere posset, quamvis abdomen omne flatibus expansum esset. Huic ope fistulae longitudinis quatuor pollicum, ampla apertura praeditae, cochleae ope affixae enterenchytae, multum aeris embolum retrahendo, eduxi. Defuncti sectione instituta, vitium locale supra dictum videndi copia data fuit.

2) Si flatus in parte inferiori intestinorum crassorum v. c. in colo transverso cet. sunt et a spasms, quos non raro ascarides magna copia ibidem accumulati efficiunt, retinentur.

3) Si colon et rectum intestinum paralyti afficiuntur. Vid. Trnka de Krzowitz Historia tympanitidis. Vindob. 1788. p. 381.

4) In universali quoque intestinorum tympanitide non videtur frustranea

ma-

machinae hujus applicatio futura,
praefertim si valvula coli violenter
ab aere diducta sit patula. Idem
praefrat

- b) Vulgaris pro enemate machina vel
etiam fistula cylindro solito modo
adaptata; quam solam a cylindro sepa-
ratam cum ano ejusmodi in casibus im-
mitterem, ingentem aëris copiam eru-
pisse vidi. Idem Phaenomenon saepius
observatur sub vulgari clysmatum exhi-
bitione, cum flatus et tunc magna co-
pia ex intestino per tubulum in vesi-
cam vel in cylindrum illi affixam re-
deant. Quo amplius fuerit tubuli lu-
men; eo faciliori negotio res votis
cedit.

Pertinent huc clysmata carminativa,
frigida etc. Frictiones infimi ventris vel ma-
nu sola vel ope pannorum laneorum vel ope
ungt. carminativor. Frigida lotio ejus. mo-
dica compressio.

CAP.

SECT. II.

*De iis methodis, quibus curatio radicalis flatuum
ventris efficitur.*

§. 17.

Jam exactis iis quae symptomatibus urgentibus et sanabilibus removendis interviunt, ad eas transimus methodos, quae rationalem curationem magis respiciunt; exhibemus hinc 1) methodum fordibus primarum viarum medendi 2) methodum contra fontes flatuum chronicos et 3) eam quae vitia, a nervis et partibus musculosis intestinorum profecta concernit.

CAP. I.

De procedendi modo, cum sordes primarum viarum adsunt.

§. 18.

Quod si jam symptomata urgentia a flatibus ventris orta, remota sint, ventriculus et tractus intestinorum a sordibus liberandus est,

est, a quibus flatus ventris producebantur. Priusquam remedia evacuantia vomitoria vel laxantia propinamus, majorem utilitatem praebebit solutio fordium non turgescientium, quae per digestiva leniter roborantia efficitur, nisi turgescētia sursum vel deorsum revera jam adsit; in quo casu statim remedia ista in usum vocentur. Numquam in his symptomatibus salia media per se exhibita auxilium ferunt, quia laxitas, sensibilitas irritabilitasque intestinorum jamjam excedit; haecque salia ad augendas potius quam minuendas has qualitates, debilitando praesertim, faciant. Omnia itaque digestiva cum vi resolvente conjuncta et corroborantia esse debent. Huc pertinent praecipue: Aqua saichutzenſis cum tinctura rhei aquosa et tartarus tartarificatus cum pulvere rhei aut cortice aurantiorum aut calamo aromatico mixtus.

Si solutione facta turgescētia apparet, sequimur naturam i. e. emeticum, si fordes sursum tendunt; remedium laxans, si fordes

des deorsum turgescunt, suademus. In genere omne laxans magis debilitat, quam emeticum. Laxantia itaque modo commendanda, quoties sunt necessaria nec debilitantia, quod si autem haec adhibentur, corroborantibus composita esse debent.

Quaestio est maximi momenti, quamdiu evacuandum sit? — Si aegrotus febris laborat, cessatio hujus, lingua pura, (licet non semper) appetitus bonus cet. nobis demonstrant remedia laxantia cum corroborantibus conjungenda esse; si nulla febris adest, sicuti plurimis in morbis chronicis, tunc omnem statum aegroti observare debemus e. g. appetitum, colorem, linguam, excretionem alvi, dolores capitis, pressionem in praecordiis. Saepissime tamen longo usu evacuantium non obstante, symptomata sordium non cessant; quo in casu, semper novae sordes gignuntur. Quarum causae sunt:

1) Magna debilitas tractus intestinorum.

Hoc in casu evacuantia sunt contra indicata,

cata, quippe quae per vim suam laxativam causam morbi auferent.

- 2) Obstructiones viscerum abdominalium, praecipue hepatis. Quo casu bilis haud fecerni solet et inde languor digestionis cet. Qua de causa resolventia administranda sunt.
- 3) Causa perpetuo durans, v. g. indignatio, ira etc: Curatio tunc difficilis est, quia saepe causa removeri nequit.

CAPUT II.

De Methodo contra fontes flatuum chronicos.

§. 19.

Ad methodos curationem flatuum radicalem efficientes nec minus pertinet modus causis eorum chronicis obveniendi. Frequentissime causa flatuum in obstructionibus viscerum haeret. Has autem obstructiones cognoscimus

1) Ex

- 1) Ex ataxia abdominis.
- 2) Ex colore fusco faciei et habitu corporis subflavo.
- 3) Praecipue Obstructiones inveniuntur in hominibus diu jam malo hypochondriaco vel hysterico laborantibus.
- 4) Medicamina roborantia his hominibus noxia — laxantia vero utilia sunt. Nec minus obstructiones cognoscuntur
- 5) Ex functionibus laesis viscerum abdominis.
- 6) Causa praefens symptomata praecedens, ut febris intermittens male curata, in cognoscendis obstructionibus nobis erit adjumento.
- 7) Exploratione abdominali instituta non raro hujus vel illius visceris enormitatem, duritiam, imo nonnunquam hunc eundem habitum pancreatis, glandularum conglobatarum mesenterii offendimus.

In

In curatione duae indicationes sunt:

- A. Obstructa resolvenda et
- B. soluta educenda sunt.

Utraque methodus apte conjungenda est; dum enim evacuamus, solutione nondum facta, aegrotum multis viribus sine levamine privamus; quaeque remanent eo viscidiora fiunt. Hinc methodus resolvens Cl. Kaempfi *) praeferenda est.

§. 20.

Resolutio autem triplici modo adjuvatur:

- 1) Per diminutionem totius massae humorum
- 2) per ejus rarefactionem et humectationem et
- 3) per

*) Abhandlung von einer neuen Methode, die hartnäckigsten Krankheiten des Unterleibes zu heilen etc. Frankf. und Leipzig 1785.

3) per medicamina proprie dicta resolutiva.

Venae sectio fit, ad diminuendam massam sanguinis. Partem humorum ejus ope extrahimus, exinde motus liberior humorum efficitur, qui ad resolvendas obstructions necessarius erat. Vituperandi essemus, si omnibus, qui obstructionibus laborant venam secaremus; ad sequentia ut respiciatur, suademus antequam hoc auxilium in usum vocetur: Secetur vena ubi

- 1) sanguinis massa viscida
- 2) plethora vel suppressa vel vera universalis vel partialis
- 3) fibra fortis et tensa est.

Si vero

- a) aegrotus jam valde debilitatus
- b) Structura corporis illius laxissima et habitus cachecticus est.
- c) sanguis cruore caret; minime vena secanda est.

Cum

Cum in obstructionibus plerumque plethora abdominis topica tantum adsit, magna ex parte venae sectiones topicae, ut hirudines ano appositae, cucurbitae cruentae regioni lumbali, abdomini inditae, sufficiunt.

Quo magis autem secundo requisito ad resolutionem efficiendam scilicet rarefactioni et humectationi, quarum supra mentionem fecimus, satis fiat; tenuitas humorum augenda est:

- a) si nimia tensio et rigiditas fibrarum, nec non
- β) si tenacitas humorum adest. Contra autem humectatio non indicata est,
 - a) si adest debilitas, laxitas et inertia vasorum
 - b) in defectu caloris et
 - c) in vapiditate humorum.

Remedium nullum celerius humectat quam aqua, quippe quae haud multa prin-

cipia aliena continet, cum tamen sola non adeo facile penetret humores, cum talibus miscenda est, quae conjunctionem ejus cum nostris humoribus faciliorem reddant. Hoc praecipue efficitur acido aereo, melle, mucilage, fero lactis, fructibus hortensibus, fontibus medicatis, saponibus et saponaceis, cet. Si penetratio augenda est aqua tepida fumenda; calor modicus penetrationem valde adjuvat, motu corporis praesertim simul facto.

Ad quantitatem autem magnam aquae in corpus introducendam, tres vias proponimus

- 1) prima via est os. Parvis vero quantitatibus aqua assumenda est. Magnae enim distendunt et hinc debilitant ventriculum una cum intestinis, occasionem itaque flatibus ventris praebent.
- 2) Secunda aer atmosphaericus humidus
- 3) tertia denique via, sunt cataplasmata, fomentationes, vapores ope machinae quam

quam Mudge, (in libro: a radical and expeditions cure of a recent catarrhous cough etc. London 1778) indicavit, quae praecipue applicanda est, ubi vitium locale pulmonum invenitur. Caveant vero ab his, qui debili admodum ventriculo laborant; quippe quibus potus calidus et tepidus omni modo noxius esset; hi frigidis utantur diluentibus.

Quod tertiam denique indicationem attingit, inter tot resolventia semper electio est habenda. Qua re cautelae quaedam hic locum habeant:

a) Omnia resolventia per irritationem suam congestionem proferre possunt in parte, in quam effectus suos exserunt; inde sensus ardoris abdominis, quem infarctus per se jam movent, qui horum medicamentorum ope augetur, si nimis activa sunt et inde plethoram abdominalem augendo agunt.

C 3

β) Quae-

- β) Quaevis congestio extensionem et debilitatem producit, haec vasa abdominis ita mutare valet ut facile exinde haemorrhoides primo coecae, dein vero, aucto stimulo, fluidae reddi possunt ab usu resolventium.
- γ) Plerumque longum tempus excurrit antequam effectus suos exerant haec medicamenta; hinc patienter constanterque ut in eorum usu pergat aeger eorumque usui insistat medicus, oportet.
- δ) Alias vero medicamina haec subito nimiam copiam infarctuum resolvunt, inde ad resorptionem fit dispositio; hinc, vel propter auctam humorum copiam spasmos, febrem, vel ob acrimoniam bilem atram motam Boerhavi cet. producant.
- ε) Cum sine aēivitate virium corporis resolutio fieri nequeat, semper debilitas, medicaminis effectum sequitur, quam

quam medicus numquam negligere debet.

Omnia resolventia, vel ut menstrua humida, qualem agendi modum aqua praestat pura, vel per vim irritantem, ut salia neutra etc. operantur.

Prolixiorem tractationem medicaminum illorum hic praetereo, brevi spatio circumscriptus. Praecipuorum itaque tantum mentionem faciam

Haec sunt:

- 1) Fontes medicati
- 2) salia neutra et media
- 3) salia alcalina et vegetabilia, et mineralia et volatilia.
- 4) Extracta amara.
- 5) Praeparatae e mercurio et antimonio
- 6) Enemata visceralia Kaempffii
- 7) Aqua Lauro-Cerasi *).

C 4

Quam

*) Thilenius medicinische Bemerkungen.
Frankf. am Mayn 1789.

Quam primum constat, obstructions viscerum resolutas esse, ventriculi debilitati adhuc remanenti tractus intestinorum, immo totius corporis medicaminibus roborantibus mederi fas est. Cautelas in usu roborantium observandas in tractatione methodi tertiae afferemus; jam vero liceat praecipuorum remediorum roborantium mentionem facere.

- I) Amara, ut Extractum quassiae, absynthii, gentianae rubrae, centaurei minoris cet. cet.

Aegrotis laxis et debilibus praecipue conveniunt; si vero nimia tensio fibrarum adest, irritant. Hominibus, qui spirituosos assuefacti sunt, amara solvuntur in spiritu vini vel in vino; si subjecta jam nimio calore laborant, addantur acida.

- II. Cortex peruvianus. In diatesi inflammatoria, atra bili, infarctibus et nimia irritabilitate uti reliqua adstringentia nocet. Subjectis vero fibra laxiore

laxiore gaudentibus cortex optime convenit. Diversis rebus admisceri potest, quae coindicacioni respondent, ut in acrimonia acida sali tartari et aquae calcis vivae. Melius est hujusmodi decocto particulam calcis vivae addere, quando jam paratum est, quia aqua calcis coquendo deterioratur.

Si debilitas ventriculi maxima est, spiritus vini chinae admiscendus est, alias aegroto noceret.

III. Limatura, vel aethiops martialis, vel aquae martiales cet. iisdem cautelis adhibitis, quas sub no. II. commemoravi.

IV. Acida mineralia, praecipue Elixirium vitrioli Mynsichti et Acidum Halleri.

Observationes recentiores testantur, acida mineralia, praecipue acidum Halleri, infarctus gignere, ea itaque tantum tanquam

remedia palliativa in symptomatibus flatuum commendari posse.

V. Balneum frigidum. Quod cum cautelis sequentibus adhibendum est,

- a) Universale balneum topicum praecedere potest.
- b) Si aegrotus non affuetus est balneo, cum tepido incipiendum et sensim sensimque gradus frigoris augendi sunt.
- c) Semper caput et partes superiores primae lavandae sunt.
- d) Quinque aut decem minuta horae sufficiunt.

Contra indicatum est

- 1) ubi adhuc adest suspicio infarctuum
- 2) in hominibus decrepitis
- 3) ubi pars prae ceteris debilior est, ut pulmones etc.

4) in

- 4) in humoribus tenacibus et frictura
folidi
- 5) ubi miasma specificum in corpore
praevalet.

CAPUT III.

*De methodo medendi, vitiis, quae pertinent
ad nervos et partes musculares tubi
intestinalis.*

§. 21.

Seriem methodorum ad curationem rationalem facientium claudit methodus curandi vitia, quae pertinent ad nervos et partes musculares tractus intestinorum. Est finis medici nimiam sensibilitatem, irritabilitatemque tractus intestinorum curare, ut spasmodorum remissio fiat et tractui intestinorum vis restituatur explodendi flatus ventris jam natos.

Observanda itaque sunt haec duo momenta :

A.

A. nimia sensibilitas vel totius systematis nervosi, vel tractus intestinorum removenda

B. sensibilitas et irritabilitas quae adhuc superest ita dirigenda est, ut

- 1) aer removeatur et
- 2) digestio languida reviviscat.

Curatio radicalis sensibilitatis maxime est difficilis, nam

a) valde diuturna est: hinc taedio fit aegro, nec infrequenter Medicus ipse peccat, cum curationem aegroti, quia morbus chronicus est, negligat. Certe plures hypochondriaci, a malo, de quo agimus sanarentur, nisi medici ipsi curationem radicalem debilitatis tractus in testinorum impossibilem crederent. Hoc fit, ut aegrotus omni eo magis spe privetur, se unquam convaliturum, quia nunquam ex medico audit, se certe sanatum iri. In eo prima medici ars con-

confistit, ut aegro fidem spemque sanationis excitet. — Emendationem hinc illi post quatuor hebdomadam spatium elapsam, iis sub conditionibus vero similem reddat, si tam ratione diaetae quam Medicamentorum strenue praeceptis a medico datis obsequium tulerit. Si et tunc sanitas non in integrum restituta sit; id tamen exinde redundabit; aegrum diaetae salutiferae jam asvescendum vel ob leviora incommoda vel ob consuetudinem in usu medicamentorum eo magis patienter regulas a medico denuo praescriptas sequi. Ita caute, prudenter constanterque insistendo illis quae a scientia indicantur, difficile opus ad finem perducet medicus.

- b) Aegroti diaetae necessariae ut sese accommodent, vix impetratur. Finge hominem eruditum, qui litteris non nisi cum vita sedentaria operam dare valet, sanandum esse; is numquam regulas diae-

diaeteticas, quae motum corporis jubent, ut fas est, observabit. Et si ambularet tot ipsi ideae occurrunt, ut ambulando et meditando simul, viribus potius privetur, quam augeatur.

- c) Vitium saepe primarum viarum, praefertim ventriculi et intestinorum adeo depravatum est, ut, licet diaetae exactissime sese accommodet aeger, ipsique optima medicina fiat; vix restitutionem admittat.

§. 22.

Aucta sensibilitate tractus intestinalium semper videndum est, an sensibilitas et irritabilitas nimia, aut cum tensione aut cum laxitate fibrarum conjuncta sit.

Indicationes duas habemus

- I) sensibilitatem et irritabilitatem nimiam cum tensione partium solidarum conjunctam

II) sen-

II) sensibilitatem et irritabilitatem nimiam cum laxitate solidi vivi conjunctam.

Priusquam de ipsa curatione agimus aliquot regulas praemittamus, quae relationem quandam habent ad caput praecedens.

1) Antequam ad curationem ipsam progrediamur, si fordes adsint, evacuatio necessaria est. Remedium vero ipsum numquam debilitans, sed potius tonicum simul esse debet v. c. rheum.

2) Si nimia flatuum ventris adest copia, ad curationem radicalem non statim incipiendum est. Si hac jam inchoata, denuo paroxysmi validiores intercedunt, curatio radicalis, durantibus iis, omittenda est, quoniam in paroxismo semper fere vel gignuntur vel retinentur fordes, quae primum evacuandae sunt. Quilibet paroxysmus retardat sanationem, quia curatio modo palliativa in eo fieri potest. Aegrotus itaque quantum fieri potest eum vitare debet.

3) Saepe

- 3) Saepe ventriculus ita sensibilis est, ut remedia roborantia sine aliqua suspitione fordium mala symptomata producere possint. Hic cum remediis leniter carroborantibus initium faciendum et ad fortiora sensim sensimque progrediendum est, v. c. initio curationis ferum lactis martiatum, aquae medicatae martiatuae, deinde infusum chinae, denique cortex peruvianus, sub forma solida exhibeatur.
- 4) In eligendis remediis roborantibus constitutionis aegroti ratio est habenda. Hominibus constitutionis corporis tenerae, cum fibris irritabilibus, et abundantibus sanguine, rarissime conveniunt remedia adstringentia. Contra in hominibus frigidis remedia adstringentia effectum speratum producent.
- 5) Illo in genere curationis medicus indefessus esse debet et interdum intervalla quaedam interponere

a) ne

- a) ne aegrotō curatio fiat taedio
 b) et natura uti possit viribus suis.

Hae posteriores cautelae sunt maximī momenti.

- 6) Cum rarissime morbos permanentes sanare medicis contingat, id modo observandum est, ut irritamenta removeantur, quo facto sensibilitas et irritabilitas nimia ipsa cessabit.

§. 23.

His jam praemissis regulis curationis ad curationem ipsam et quidem ad primam indicationem progredior, nempe ad sensibilitatem et irritabilitatem nimiam cum tensione fibrarum. Saepissime vitium illud in subiectis melancholico-cholericis invenitur. Corpus siccum, firmum, macrum habent, cutis iis sicca, urina rubra, inopia feri sanguinis, animi pathematibus saepe afficiuntur cet: et vitam sedentariam agunt.

D

Re-

Remedia roborantia et adstringentia certe damnum iis afferrent, nam fibrae eorum siccae et firmae, et massa humorum inspissata est.

Remedia leniter resolventia et humectantia his adhibenda sunt. Balneo itaque tepido et decoctis, infusis, extractis plantarum resolventium, et diæta antiphlogistica eos uti jubeas.

§. 24.

Secunda curationis indicatio, quam supra commemoravimus in sensibilitate et irritabilitate nimia cum laxitate solidarum partium conjuncta, consistebat.

Huc exceptis remediis supra jam laudatis adhuc pertinent omnia remedia antispasmodica, quorum sunt praecipua, Valeriana sylvestris, Opium, Anthemis nobilis, Chamomilla vulgaris, Calx bismuthi cet. cet. et illa praecepta, quae parte diætica adhuc proferemus.

PARS

PARS II.

*De Diaeta flatus ventris praecavente et
sanante.*

§. 25.

¶ Jamjam absolutis iis, quae de methodis sanandi flatus ventris dicenda generatim habebam; restat, ut secundum ordinem supra positum etiam in parte secunda hujus speciminis inauguralis de diaeta agamus, cujus ope flatus ventris et praecaventur et sanantur. Et quidem ita, ut primo regulas diaeteticas ipsas exponamus, deinde autem etiam vitia haud praetereamus, quae in diaeta committi solent et flatus ventris omnino gignunt.

CAP.

CAP. I.

Ipsae regulae diæticae.

§. 26.

Ré laxatio tractus intestinorum frequentissima causa est flatuum ventris, et morbis chronicis recte adnumeratur; ipsa vero per vitia diætica, ut fere omnes morbi chronici sensim sensimque oritur et diætã emendatorem ut sanetur requirit. Tanti hæc momenti est, ut, cum ars ipsa hos in sanando reliquerit, denique ope longe continuatæ frictæque observatæ diætæ debilitati tractus intestinorum medeamur. Hominibus hujusmodi malis affectis medicamina tandem oneri fiunt, et præterea malos effectus accidentales producunt, cum sæpissime irritent, ob eamque rationem magnum damnum afferant. Medicamenta quoque, quæ mala chronica evertere non possunt, mutationes breves subito quidem, sed non duraturos efficiunt. Certe enim in morbis chronicis rarissime vitia solidi vivi medicamentorum ope

ope sanantur, nec multum ab iis in resolutione tractus intestinorum, sperandum. Palliativa itaque tantum sunt remedia fordes accumulatas evacuando, motum peristalticum pro tempore excitando diaetae est ut vires naturae in integrum restituat, ut quo curatio radicalis absolvatur. In debilitate itaque tractus intestinorum sananda, a copia medicaminum abstinendum est. Quae hucdum asserui, plurima exempla probant et illustrant hominum, flatibus ventris laborantium, qui, si diaetam, ut fas est, observassent, flatibus ventris haud ita excruciantur. Quodsi autem homines in hujusmodi morbos inciderint, quo facilius sanentur, causae remotissimae flatuum ventris removendae sunt. His in dissertatione pathologica Praenobilissimi Phoebus commemoratis regulae diaeteticae, quarum jam prolixiorem nunc addimus tractationem, nituntur.

- I. Ratione aeris, hoc observandum est; aer siccus, calidus et serenus sit, contra aer frigidus humidus et nebulosus evitetur.
- II. Ratione motus; exercitium corporis modicum sit. Praecipue talibus aegrotis convenit equitatio, quam jam Sydenham tanquam remedium praecipuum commendavit. Qui equitare et ambulare non potest, frictionem abdomini applicet, quae saepissime utilissima est.
- III. Ratione animi pathematum, quorum praecipue tristitia flatus ventris gignunt. Musica, itineribus et societatibus ea fugabuntur.
- IV. Ratione alimentorum; Modicus sed frequens usus alimentorum ad concoquendum facilius praecipue commendandus est. Omnia alimenta, relaxantia et oleosa flatus ventris causant. Usus ciborum duriorum interdum permit-

mittendus est, at in genere nihil praescribi potest. Aegrotus se ipsum observare debet et illis alimentis uti, quae ei conveniunt. Diaeta animalis vegetabili praeferenda.

V. Ratione potus. Praecipue evitandus est

- a) abusus potulentorum calidorum, ut Theae, Coffeae cet.; talibus aegrotis magis convenit cerevisia lupulo maritata et aqua cum vino Rhenano mixta.
- b) Ufus subacidorum et austerorum vinorum, generosorum contra suadendus.
- c) abusus spirituosorum, quae ventriculum et tractum intestinorum contrahunt et glandulas obstruunt.

VI. Ratione somni.

Somnus recreans maximam utilitatem affert; sed ne nimis protrahatur, ubi semper debilitat.

D 4

VII.

VII. Ratione se- et excretionum.

Se- et excretiones in flatuum ventris productione haud parum valent, quod quisque in se ipso quotidie observare potest. Venus itaque modica fit; excretio alvi urinaeque lenta medicamentis, diaeteticis excitetur et praecipue transpiratio insensibilis et circulatio sanguinis in vasis remotis, per levem frictionem, fomentationes corporis, aerem ferenum, animum quietum, nullo plane modo pedes frigori exponendo cet. cet. adjuvetur.

CAPUT II.

Vitia quaedam, quae in diaeta committi solent et flatus ventris gignunt.

§. 27.

Ad haec vitia, quae in diaeta committuntur, pertinet

I. *Ufus frequens medicaminum carminativorum.*

Sunt, qui ante, aut post coenam interdum etiam in ipsa caena multa Tinctura salina,

na, pulveribus digestivis, essentia amara et dulci, visceralibus cet, utantur, debilitatem ventriculi per cibos digestionem impediens causatam per ea emendari posse putantes. Errant autem cum excitando debilitatem partibus digestionis inservientibus inducant.

II. Nimia a cibis abstinencia.

Multi homines, si edendo et bibendo excefferunt, vires ventriculi sui per longum jejunium restituere volunt; sed utrumque extremum ventriculo nostro nocet. Nam si ventriculus cibis ac potulentis nimis repletur, parietes illius supra modum extensi, tonum perdunt. Contra vero longe jejunando parietes ventriculi collabuntur, et per calidum vaporem, qui semper in ventriculo invenitur, debilitantur, quia stimulo carent. Debilitas et flatus abstinenciam a cibis sequuntur. Non solum hominibus juvenis adhuc aetatis longum jejunium noxium est, quia humores deteriores redduntur, incrementum corporis ineditur et vires absumuntur;

muntur; sed etiam aetate jam profectioribus, cum flatus inde augeantur. Saepissime enim flatus ventris, vertigo, dolores capitis, animi deliquia cet. evanescent, si modo panem bis coctum et paululum vini sumunt. — Multos vidi homines, qui juvenes vino erant deditissimi et quatuor aut sex ferculis vescabantur, senes ab omni vino abstinebant et modo uno ferculo vescabantur, vesperam versus si quid fumerent, nihil, quam quaedam vascula thea repleta, cum lacte, et mane etiam talem potionem. Hoc genus vitae incommoda illis attulit, appetitum amiserunt, humores deteriorabantur et ventriculus intestinaque semper flatibus impleta erant. Per modicum vini et ciborum interdum quotidie quaternis vicibus repetitum usum, si hoc vitae genus diu continuabatur, nec malum inveteratum erat, radicaliter sanabantur. Noxium hinc praesertim eorum declaramus morem, qui semel tantum intra nychthaemeron cibos assumunt.

§. 28.

Aliud vitium, quod haud raro committitur, est

III. *Vita otiosa.*

Revera otio se dare magnam praecautio-
nem desiderat. Observes velim homi-
nem, qui antea vitam laboriosissimam age-
bat, nunc autem diem sedendo confumit,
nec minori quantitate ciborum quam antea
vescitur. Exercitii corporis loco, ludis
operam dat, sedi et ludendo diem ad coe-
nam usque aufumit. Nunc epulis vino-
que se onerat. Quamdiu vinum tonum
praebet intestinis, dormit; sed haec ipsi
requies per quasdam tantum horas contingit,
nam cum vinum vim suam amisit, flatus
ventris eorumque effectus scilicet spasmi
orientur. Nunc utitur Carminativis, Elix-
riis, Clysmatibus cet. de vitae genere in to-
tum mutando, si sanitatem recuperare vel-
let, haud cogitans. —

IV. Ni-

IV. *Nimius usus aquae frigidae.*

Aquae frequens usus flatibus ventris occasionem praebet. Non omnes homines eadem aquae quantitate uti possunt. Quisque se ipsum observare debet. Homines laboriosi et cholericis, majorem partionem sumere possunt, quam ii, qui vitam sedentariam agunt, et structuram corporis laxiorem habent. Sex aut octo librae aquae quotidie sumtae uni conveniunt, sine malis effectibus et in altero efficiunt distensionem ventriculi, laxitatem et debilitatem intestinorum, quibus itaque nulla vis in aerem sese evolventem, vel in flatus ventris jam natos superest. Qui multam aquam bibere coactus est, misceat illam cum vino vel aliquo spirituoso vel saltem potionem stimulantem sumat.

V. *Ufus (consuetus) vini adusti.*

Per vinum adustum quisque se fortio-
rem reddere cogitat, omnia promiscue edit
et bibit, paululum vini adusti vires digestionis
infer.

inservientes excitaturum putans. Quo sum-
to, se primo levatum sentit, quod opinionem
suam probare videtur. Hoc itaque vitae ge-
nus continuat. Si vero vinum adustum ipsi
utilitatem praebere debet, quolibet mense
quantitatem vini adusti augere cogitur. In-
de fit potator, ventriculus insensibilis red-
ditur et ipse ebrius fit. Hoc vitae genus aut
per breve aut longum tempus conti-
nuat, pro ut corporis physica constitutio aut
bona aut mala est. Denique vero tristissi-
mos sentit effectus, quos tale genus vitae
efficere solet. Omnes hos effectus hic re-
censere nolo, sed eos tantum effectus nomino,
quos ratione ventriculi et tractus intestino-
rum habet. Plerumque vinum adustum no-
minatur.

- a) Remedium digestivum, quod
vero, quoniam acidum continet certe
in omnibus cibis non est. Si multos ci-
bos pingues sumimus horum naturam
eo magis noxiam reddit, quo omne aci-

E

dum

dum pingui additum id ipsum spiffius reddit et in sebum eo citius mutat. Melius est, tales cibos vitare. Ciborum modicus usus, exercitium corporis et potus diluens, medicamentis optimis praevalent.

- b) *Stamachicum*. Hac ratione ejus utilitas negari non potest; sed usus continuus, semper noxius est, cum efficiat rigiditatem solidi vivi, praecipue ventriculi, haemorrhagias, complures affectiones nervorum cet;

§. 29.

Jam vides Lector Benevole quae sit praes eminentia methodi rationalis jam supra laudatae; parum enim remedia palliativa proficiunt, ea potius sunt, quae valetudinem haud contemnendam auferunt et vitam terminis brevioribus circumscribunt. Quod reliquum est, remedia carminativa, qualia-

cum-

cumque demum sint, evitentur et ea obser-
vetur diaeta, quae jure accuratissima dicitur.
Quod si jam adsint vitia permanentia, ut ni-
mia sensibilitas irritabilitas et sic porro in sa-
nandis iis; regulae curationis rationalis, quam
accuratissime fieri potest, observentur.

THE-

T H E S E S.

- I. Actus ille indicialis, qui dicitur gerichtliche Aufhebung, abrogandus est.
 - II. Inunctio unguenti mercurialis in morbis veneris ad optimas pertinet methodos medendi.
 - III. Quilibet non medicus, non nisi medico in consilium adhibito, medicaminibus uti debet.
 - IV. Dantur morbi, qui a parentibus ad liberos propagantur.
 - V. Ex praëjudicium valde noxium, quum homines laboribus continuis affueti, vitam quietam eligunt.
-

W 78

PICA

8

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

CURATIONEM

FLATUUM VENTRIS

EXHIBENS

124

8.

TYPIS HENDELIANIS.

